

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Participatie Decentrale Voorzieningen
t.a.v. mw Y. Wijnands
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Utrecht, 11 augustus 2016
Kenmerk: B.065/3672/bd
Betreft: reactie internetconsultatie

Geachte mevrouw Wijnands,

Met deze brief geven we onze reactie op het concept-wetsvoorstel verplichte aanbidding van beschut werk door gemeenten en openstelling van de praktijkroute als toegang tot het doelgroepregister banenafpraak. De opmerkingen die we hier maken zijn in lijn met de brief die we op 24 juni 2016, voorafgaand aan het algemeen overleg over de Participatiewet, naar de Tweede Kamer hebben gestuurd.

Het voorstel zoals nu voorligt roept een aantal vragen op rond de invulling en financiering van de beschutte werkplekken, de adviesrol van het UWV ten aanzien van beschut werk en het tijdstip van invoering van de praktijkroute voor het doelgroepregister. Hieronder gaan we in op de genoemde punten.

Beschut werk

Relatie behoefte – financiering

Volgens Cedris moet aan een aantal noodzakelijke randvoorwaarden worden voldaan om voldoende beschutte werkplekken te realiseren en die deze wet tot een succes maken. Deze randvoorwaarden zijn:

- alleen middelen beschikbaar stellen voor banen die ook werkelijk zijn gerealiseerd;
- structurele inzet van de huidige tijdelijk beschut werk bonus (wij wijzen in dit verband ook op de reactie van Divosa);
- een structurele beschikbaarheid van de no-risk polis (deze lijkt nu immers ook slechts tijdelijk gefinancierd te zijn), zoals dat ook geldt voor de huidige werkende Wajongers;
- regelruimte voor gemeenten die recht doet aan hun gedecentraliseerde verantwoordelijkheden.

Aan deze voorwaarden wordt in het concept-voorstel niet voldaan. In de toelichting staat dat het te realiseren aantal beschut werkplekken moet aansluiten bij de behoefte binnen de desbetreffende gemeente. Wij hebben zorgen over deze formulering. Deze verplichting geldt namelijk "tot aan" het aantal door het rijk geraamde beschut werkplekken waarvoor middelen beschikbaar worden gesteld.

Dit kan tot ongewenste consequenties leiden:

- 1) In het geval het geraamde aantal beschut werkplekken hoger ligt dan de behoefte, ontvangen gemeenten financiële middelen waarvoor ze geen werkplekken hoeven te creëren. Beschikbaar gestelde middelen worden niet voor het beoogde doel ingezet.
- 2) Gemeenten die besluiten beschutte werkplekken aan te bieden in lijn met de daartoe gebleken behoefte, ontvangen daarvoor niet de benodigde extra middelen. Daarmee is dus niet de maatschappelijke behoefte leidend, maar de raming door het Rijk.
- 3) Er wordt een perverse prikkel ingebouwd voor gemeenten om niet actief de behoefte aan beschut werkplekken in kaart te brengen. Het risico hierop wordt versterkt zolang de financiering van beschut werkplekken niet structureel afdoende is geregeld en niet toereikend is om de meerkosten per plek dekkend te financieren.

Onduidelijk blijft op basis waarvan door het Rijk jaarlijks wordt bepaald wat het aantal beschut werkplekken is dat een gemeente minimaal moet invullen. Art. 10 lid 4 geeft hierover geen helderheid. Vanuit het oogpunt van transparantie en beheersbaarheid vindt Cedris dat gemeenten recht hebben op meer duidelijkheid hierover en verzoekt daarom het wetsvoorstel of de toelichting hierop aan te vullen.

Beschut werk voor UWV-doelgroep

In de toelichting lezen wij dat ook mensen die een (Wajong) uitkering via UWV hebben, ook een advies beschut werk kunnen aanvragen, welk advies door de gemeente dient te worden opgevolgd. Bij deze toevoeging missen wij een passage over hoe één en ander financieel verrekend/toegerekend wordt, bijvoorbeeld een verwijzing naar inkoop door UWV van beschutte plekken bij de gemeente. Graag krijgen wij volstrekte helderheid: de gemeenten dienen volledig gecompenseerd te worden voor inzet van deze Wajong doelgroep.

Adviesrol UWV

In het voorstel wordt UWV een adviesrol toegedicht voor de bepaling of een persoon in aanmerking komt voor een beschut werkplek. Hoewel er van een advies wordt gesproken is er geen ruimte voor gemeenten om hiervan af te wijken, tenzij het advies 'ondeugdelijk tot stand is gekomen'. De term advies zou mogelijk verwarrend kunnen zijn en wij vragen dan ook om volstrekte helderheid op dit punt.

Mogelijkheid voor gemeenten om kandidaten aan te dragen

Er wordt meer recht gedaan aan de gedecentraliseerde verantwoordelijkheden van gemeenten als UWV slechts marginaal toetst of de gemeenten zich bij de voordracht van een persoon voor een beschut werkplek aan de voorwaarden heeft gehouden.

Deze voorwaarden zouden in het wetsvoorstel kunnen (en moeten) worden beschreven. Het zou moeten gaan om een tweetal criteria, nl een (middels documentatie) aangetoonde intensieve begeleidingsbehoefte en/of een zeer lage loonwaarde (30% tot max 50% wml), waardoor van plaatsing via garantiebanen (nog) geen sprake kan zijn. Gemeenten maken nu soms de inschatting dat beschut werk het meest passend is voor een kandidaat, terwijl deze geen UWV indicatie heeft gekregen. Wij stellen voor om hier meer lokaal maatwerk mogelijk te maken.

In het geval een persoon zich zelfstandig richt tot het UWV om in aanmerking te komen voor een beschut werkplek, wat wij een grote verbetering vinden in het wetsvoorstel, kan het UWV wel een centrale toetsende rol vervullen.

Nadere beschouwing van de ondergrens

Bij de toetsing door het UWV moet worden geborgd dat de gemiddelde loonwaarde van de kandidaten niet onder de 30% uitkomt, omdat bij de dekking van de loonkostensubsidie ook van dat percentage is uitgegaan. De huidige praktijk laat zien dat een toetsing door UWV op basis van artikel 3 Besluit advisering beschut werk ertoe leidt dat een substantieel deel van de kandidaten wordt toegelaten die onder de ondergrens van de voormalige WSW uitkomen en dus beperkter inzetbaar zijn dan de mensen die nu beschut werken onder de WSW. Dit heeft niet alleen financiële gevolgen voor gemeenten. Op basis hiervan vrezen wij dat ook in de nieuwe situatie slechts een zeer beperkt aantal personen het advies beschut werk zal ontvangen.

Duur van indicatie en rechten

Uit de verkenningen naar de aarzeling bij inzet van het instrument beschut werk, kwam ook het bezwaar naar voren dat beschut werk "voor altijd" zou zijn, wat om financiële, maar bovenal inhoudelijke reden onwenselijk zou zijn. Beschut Werk zou ook een tijdelijke plek of een tussenstation moeten kunnen zijn. Aan het begin of (afhankelijk van omstandigheden) tijdens het werkzame leven van de kandidaat.

Wij vragen om in het wetsvoorstel duidelijk te maken hoe geldigheid van indicatie en/of rechten zo kunnen worden ingericht dat Beschut Werk niet zozeer "eindstation", maar ook "tussenstation" kan zijn.

Toelichtende vraag op de tekst

De toelichting meldt dat het college in de verordening wel uitsluitende criteria mag opnemen die gelden nadat in een jaar het aantal geraamde beschutte plekken is gerealiseerd. In combinatie met de daaropvolgende zin (gemeenten kunnen er ook voor kiezen méér plekken te organiseren) suggereert de term "uitsluitende criteria" dat gemeenten, indien zij zich willen beperken tot het aantal beschutte plekken waarmee in de financiering rekening is gehouden, dit expliciet bij verordening moeten regelen. Graag wensen wij een bevestiging hiervan.

Praktijkroute

In de toelichting wordt opgemerkt dat de drie maatregelen, verplichting beschut werk, invoeren van de praktijkroute en afschaffen herbezettingsvoorwaarde tegelijkertijd en in samenhang worden gepresenteerd. Daarmee is niet gezegd dat deze maatregelen ook gelijktijdig worden ingevoerd. In het voorstel staat dat de praktijkroute pas in werking treedt nadat de regering daarover een besluit heeft genomen en met ingang van een bij KB te bepalen tijdstip. Juist omdat het wetsvoorstel als één geheel aan de Kamer wordt aangeboden, vindt Cedris dat daarin duidelijk moet worden verwoord dat de praktijkroute in ieder geval niet later wordt ingevoerd dan de verplichtstelling beschut werk.

Cedris acht het, evenals Divosa, een gemiste kans dat er nog geen enkel beeld wordt gegeven hoe de praktijkroute in wetgeving eruit zal zien en aan welke voorwaarden moet worden voldaan. Cedris pleit voor eenvoudige vormgeving die ertoe leidt mensen na een gevalideerde loonwaardemeting die aantoonst dat hun verdien capaciteit onder WML-niveau ligt, tot het doelgroepregister worden toegelaten.

Cedris

Brancheorganisatie sociale werkgelegenheid & arbeidsintegratie

Voor zover deze wetswijziging leidt tot aanpassing van onderliggende lagere regelgeving worden wij hierbij graag betrokken.

We hopen dat u onze opmerkingen wilt verwerken, zodat het voorstel meer recht doet aan de verantwoordelijkheden van gemeenten en UWV en uiteindelijk meer mensen met een arbeidsbeperking arbeidsperspectief wordt geboden.

Met vriendelijke groet,

Jan-Jaap de Haan,
directeur Cedris